

Balogh Bodor Egon (Budapest):

A MAGYAR DIÁKSÁG SZOCIÁLIS HELYZETE

Hazánkban az egyetemi hallgatók szociális viszonyai sohasem voltak rózsásak, de ma állapít kétségbejött, különösen, ha a szociális helyzet alatt nem csak a testi ellátottságot, hanem a kulturális, szellemi viszonyokat is értjük. Hol vagyunk e téren az európai népek részétől? A magyar egyetemi hallgató csak filmen láthat olyan diákvárost, mely Olaszország ifjúságát látja el testi-lelki jóval, nem is beszélve Németország, a volt Ausztria diáksociális alkotásairól. De ott a kis Finnország, sőt a Balkán Törökország és Bulgária is mind megelőznek e téren.

A nemzet jövője a fiatalság, különösen az egyetemét végzett fiatalság, melyre tanultságánál fogva nagyobb kötelezettségek hárulnak. De mit építhetünk arra az ifjúságra, mely a nélkülözéstől testileg-lelkileg megrokkantva hagyja el az egyetem padjait. Hogy húsz évig szegények voltunk és sárba tiportak bennünket, az nem mentesség, mert még hatványozottabban kellett volna a jövő nemzedékét ápolni. Most, hogy újra magunkhoz kezdünk térni, a kormányzat sok problémát gyorsan megoldott, de erről az étető és légrfontosabbak közé tartozó kérdésekről még ma sincs szó, és sehol semmi remény a bajok orvoslására. Semmi hivatalos, vagy nagyszabású segítség sincs, csupán pár diákegyesület tartja felszínen a problémát, és szegény tagjai pénzéből, patronusainak áldozatkészségéből próbál tenni valamit. Vegyük először a kollégium ügyét. A hazai kollégiumok nagyrészt a szélsőségeken mozognak, vagy luxus kollégiumok, vagy nyomortanyák. A bejutás nagyon körülményes, különösen az ország örvendetes megnagyobbodása óta. Protekció, házalás, ajánló sorok kellenek még a fürdőszobából átalakított álohelyért is. Hogy azután higiéniailag megfelelnek-e a célnak ezek a túlszűfolt kollégiumok, arról azt hiszem, beszélnem sem kell. Bár nem tartozik a szorosan vett hygiénéhez, meg kell említenem, hogy Budapest egyik legnagyobb, háromszáz létszámú kollégiumában még egy-két személyes légtelmi menedékhely sem található.

A helyzet a vidéki egyetemeken még türehető, azonban hatványozottan fordulnak elő mulasztások a középiskolai diákinternátusokban. A napoknál hosszabb távolléteket, hogy az alföldi város egyik ilyen diákmenhelyén, pár szobában kb. százan laknak. Szinte félni sem lehet. Ezt nagyon jól tudják a magánkollégium vezetői, úgyhogy amikor tisztiorvosi ellenőrzés várható, a lakókkal kicipeltek a fekvőhelyek háromnegyed részét, hogy a szobák így némiképpen lakályosabbnak tűnjének és a hivatalos közeg ne találjon kivételt.

Ha az egyetemi hallgató Pestre akar jönni, és nincsen előre lelevelezett és protekcióval kijárt kollégiumi lakása, vagy nem a rokonainál lakik, már júliusban lakást kell keresnie és a lakbért ettől fizetnie, annak ellenére, hogy csak szeptemberben jön lakni. Ha pedig csak a beiratkozás idején jön Budapestre, úgy átkutathatja a várost Soroksártól az egyetemig, és az egyetemről Budapestre nem kap lakást. Ez a nagy lakásihiány a múltban volt annyira érzéhető, de ma minden országrészről mindenki Pestre özönlik, ott pedig kevés a lakás. Találkoztam olyan egyetemi hallgatóval, aki napközben szabadidejét a mozis előcsarnokában, éjszakáját pedig valamely pályaudvar várótermében töltötte, míg nem kapott valamire való lakást. Ez sajnos nem egyedülálló eset. Mi megmosolyogjuk a munkakerülőket és csavargókat, kik a liget padjain töltik az éjszakát, öszszeszorul a szívünk, ha magyar egyetemi hallgató él így kiteszítottak módjára.

Ha azután valahol kap is lakást, nincs benne köszönet, mert vagy betesznek még egy ágyat a többi közé, vagy pedig a poloskák miatt pihenni sem tud. Nyáron még csak megvan, úgy-ahogy mindenki a lakással, de a hideg téli estékben odahaza dideregni nem a legnyomóbb élvezet, de a fűtött egyetemen van elfoglalva egész nap. Aki odahaza akar melegedni, központifűtéses lakásban, az csak fizessen. A háziúr minimális bérért kiadja a háromszobás lakást, a lakóalberlőiből három-négyszeresen is bezohozza a házbéret, sőt még megélhetését is biztosítja, de ha mást nem, úgy kitűnő mellékkeresetre tesz szert.

Aki maga akar odahaza fűteni, várhat és sorbaállhat a szénés előtt, s hazaviheti zacskóban az egy napra való tüzelőt. Az egyetemen pedig ezalatt katalógust fog és igazolatlanul mulasztónak számít. Helyes, hogy megszigorították az egyetemen a hiányzásokat, de ha véletlenül a öpő-jegy beváltóedulat is csak délelőtt, laboratóriumi idő alatt lehet kiváltani, úgy a legjobb akarat mellett is mulasztás történik. Ha a menzákon meg is van a mindennapi kenyér vagy élelem, kalória értéke nagyon kevés, vitamin tartalma éppen semmi. Nem akarok részletekbe menni élelmezés terén, de az olcsó és egészséges táplálkozáshoz oly szükséges a tej, sajnos már régen hiányzik a pesti diák reggelijétől, nem is beszélve a vajról. A gyümölcs pedig megfizethetetlen.

A közelmúltban hozott tandíjreform kedvezményt minden giccse, de nincs megváltoztatta a hozzáfűzött reményeket. Az ú. n. „skatulyázás”, mely előre megszabja, hogy hány egész,

hány fél, hány negyed tandíjmentes lehet, nem korrekt és nem emberies. Nem fantazmagoria az a megoldási lehetőség, melyet a Turulban vetettek fel, hogy egyáltalán ne kelljen tandíjat fizetni. Nem lenne csöde, hisz az utódállam, az általunk annyira lebecsült Csehszlovákia meg tudna csinálni. Világosan kimutatható volt, hogy a pesti egyetem birtokaiból és ingatlanjaiból is éppen úgy tudna létezni, mint most, a magas tandíjak idején. Az egyetem azonban keveset ad, nem csak a diákságnak, de a professzoroknak és tanszemélyzetnek is, akiknek nagy tudását és minden időt elfoglaló munkáját még egy kisebb gyárvállalat is jobban honorálná.

Ha az egyetemi hallgatók kulturális helyzetét nézzük, itt is elszomorítóan sávár a helyzet. Az egyetemi hallgatótól emgkövetelik az általános műveltséget. Ez meg is van, és az egyetemi kölesönkönyvtárak nivójáig emelkedhetik. Azonban az általános, modern mai kultúra felvevése nagy nehézségek elé állítja a hallgatót.

Kulturigényének, ha nincs pénze, be kell érnie a harmadhetes mozik utolsó előadásával, de itt is csak az első sor jut neki, ahol már látni sem lehet. Ma már a munkásoknak is kibérelnek néha a színházak előadásait, s kulturális szempontból gyakran előrehaladottabb egy gyári előmunkás, mint egy bölesészdoktor. Adnak ugyan némi kedvezményt, de sajnos nincs benne köszönet, a kedvezmény még itt is csak 5 pengőn fölül kezdődik. A diák elmehet ugyan művelődni a Zeneművészeti Főiskolára, hol joga van 3.50 helyett 3 pengőért átutazkozni egy estét.

Milyen kitűnő lenne, ha egy iga-

zán klasszikus zeneestét, elsőrendű színdarabok, vagy nemzetnevelő filmet csak az egyetemnek mutatnának be egy este. Ezt talán díjtalanul is megtehetnék a színházak, hiszen óriási propaganda lenne számukra, csak az egyetem súlyával kellene odahatni. Nevetséges és szinte bosszantó, hogy akarják a jegyirodának adott pár jeggyel ezres tömegek „kulturális szükségletén” segíteni.

Ez a kulturális program talán könnyebben megvalósítható, mint az egyetemi városrész felépítése vagy a diákmonzák bővítése. Ha ehhez ma hozzákezdene, holnapra már meg is lenne oldva a probléma. Eddig csak statisztálni volt jó az egyetemi ifjúság, vagy felvonulásokra. Most kikelene vinni azt, hogy az egyetemi diákigazolvány felmutatása elegendő legyen arra, hogy feltárljon előtte a kultúra ajtaja, vagy egészen díjtalanul, vagy minimális költséggel. Könnyen kivehető, csak egy kis jóakarattal kell hozzá.

FIATALOK

Eddig is örömmel vettük kézbe a Fialok számait. Egyetlen lap, melynek főcélja, hogy az egyetemi és főiskolai hallgatók érdekeit és igényeit szolgálja s e hivatásán túlmenően is mindig a tisztá magyar szellemiséget s minden kérdésben az igazságot szolgálja. Most azonban külön meg kell emlékeznünk a lap új olasz nyelvű számáról, mely rendkívül jelentőségű az olasz-magyar diákkapcsolatok terén. A politikai és gazdasági egymásrautaltság hangsúlyozásánál jóval többet nyújt: az új magyar szellemiség lényegét ismerteti meg az olasz fiatalsággal. Nézzük csak, kikre hívja fel a figyelmet írónk közül: Szabó Dezső, Móriéz Zsigmond, Kodolányi János, Németh László, Tamási Áron, Nyíró József, Veres Péter, Erdélyi József, Illés Gyula, Szabó Lőrinc... És Medgyessy, Borberek-Kovács meg Boda Gábor szobrai mutatja be. Szól Bartók és Kodály zenéjéről, szép képekben ismerteti a népi építészetet, kitűnő riport számol be a bukovinai székelyek házatelepítéséről. Csupán olyan alkotás, melyre méltán lehetünk büszkéek. Ha meggondoljuk, hogy eddigi külföldnek fért kiadványaink még Herezeg Ferenc nevére házalnak, értékelni tudjuk a Fialok kezdeményezését. Izléses, finom kiállítás, egyszerű, világos, érthető cikkei, kitűnő képanyaga minden bizonnyal sok tekintetben előbbreviszi hazánk igazi megismerését. Mindegyik cikk több a külföld számára készült pusztaszerű összefoglalásnál. Pl. a magyar honvédek a modern harcmodorra való különös rátermettségét hangsúlyozza. Egyik cikke szembeállítja az állítással, hogy Magyarország csak agrárállam: iparunkat mutatja be az olasz diákoknak. A leventemozgalmáról megállapítják, hogy az volt Európa első modern ifjúságnevelő szervezete. Irnak a magyar lélek és magyar történelem kapcsolatairól, Erdélyről, Pirandello drámájának budapesti bemutatásáról, Széchenyiről, (nemzetünk „nagy forradalmárjáról”) a magyar ifjúság sportjáról. A sokszínű, egészséges szellemi számhoz Szily államtitkár úr írt vezéreiket.

Azért foglalkoztunk hosszabban a Fialok új számával, mert a külföldi kulturális kapcsolatok kiépítése terén az oda küldött propagandaanyaggal követték el a legtöbb baklövést. Adjunk ízelítőt a külföldnek abból, ami legigazibban magyar, s amellelt korszerűségénél fogva csakúgyan érdeklődésre tarthat számot. Ne azt adjuk, amit magyarnak hisz a külföld: a gicset, romantikát, ú. n. „öserőt”, pusztaszerű-betyár kultuszt.

Vegyetek erőt magatokon,
És legelőször is
A legegyszerűbb dologhoz lássatok.
Adódotok össze,
Hogy roppant módon felnövekedvén
Az Istent is, aki végtelenség,
Valahogyan megközelítsétek.
JÓZSEF A.

vitéz Bély Alajos

altábornagy, az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője a fiatalok egyesületi életéről a következőképpen nyilatkozott az Országépítés munkatársának:

— Az alapelv az, hogy: az ifjúság vezesse önmagát! Meggyőződésem, hogy csak így válhatik az ifjúság önállóbbá a szó lelki és fizikai értelmében egyaránt, csak így fejlődhetik ki benne a felelősségérzet.

Mi az ifjúság legfőbb vezetőjének álláspontja az ifjúságnak egyesületi életben való részvételéről?

— A kérdés három részre osztható. Ha az ifjúság a leventegyeseleti életen kívül még más egyesület munkájában is részt akar venni, annak semmi akadályja nincs, amennyiben az illető egyesület, vagy szervezet nem áll ellentétben a leventéintézmény vallásérkölsi alapon nyugvó katonai, hazafias szellemével. Ugyanígy tagja lehet majd társadalmi sportegyesületeknek is levente, ha minőségi sportot akar űzni. A kérdés harmadik része: az egyetemi és főiskolai szervezetek. Az itt követett elvek alapjául az szolgál, hogy ezek a szervezetek az ifjúságé! Ennek következtében például az egyetemi sportegyesületeknek csak tényleges egyetemi hallgató lehet a tagja. Ilyen elvek alapján működhetnek a bajtársi szervezetek is, a sajátmaguk által, maguk közül választott vezetőik vezetése alatt. Természetes következménye ez annak az elvnek, hogy az ifjúság vezesse önmagát.

Az Országépítés munkatársa itt felvetette az ösdiákok, a kopszódó »ifjúsági vezérek« sokat vitatott kérdését. Az altábornagy úr elmosolyodott és azt felelte:

— Meg fogjuk állapítani a korhatárt.

— Mi lesz ezek szerint a sorsa a bajtársi szervezetek dominusainak, a végzett egyetemi hallgatóknak?

— A jelennel szemben annyi lenne a változás, hogy a dominusok az előbb kifejtett elvek érvényesítése érdekében az egyetemi ifjúságtól különválva működjenek.

Hogyan alakul majd az egyetemi hallgatók leventélete?

— Huszonhárom éves korig minden egyetemi hallgató leventeköteles. Az egyetem megalakítja saját levente zászlóalját, ebben a keretben folyik a kiképzés, heti négy órában.